

Priopćenje

iz EU agencije za droge u Lisabonu

ZDRAVSTVENI I DRUŠTVENI ODGOVORI NA PROBLEME S DROGOM

EMCDDA objavljuje prvi europski vodič za odgovore na probleme s drogom

(24.10.2017, LISABON **EMBARGO 11:00 srednjoeuropsko vrijeme / 10:00 lisabonsko vrijeme**)

Kako odgovoriti na probleme dugogodišnjih korisnika heroina? Kako reagirati na smrtne slučajeve prouzročene vrlo jakim fentanilima? Kako spriječiti štetu prouzročenu zlouporabom droge i alkohola na festivalima i u klubovima? Ta i mnoga druga pitanja istražuju se u novom europskom vodiču koji je danas objavio **Europski centar za praćenje droga i ovisnosti o drogama (EMCDDA)** ⁽¹⁾. **Zdravstveni i društveni odgovori na probleme s drogama: europski vodič** temelji se na podacima iz više od 30 zemalja i po prvi put predstavlja pregled trenutno dostupnih aktivnosti i mjera za rješavanje posljedica nezakonite uporabe droga. Vodič je osmišljen za one koji se bave problemima s drogom iz perspektive službi zaduženih za planiranje javnog zdravstva do djelatnika i stručnjaka koji djeluju na prvoj crti odgovora u tom području.

Današnja zlouporaba droga složen je problem koji se stalno mijenja. Postoji cijeli niz različitih programa za rješavanje različitih potreba i ciljeva. Novi vodič pruža praktične smjernice o boljem osmišljavanju, ciljanju i provedbi odgovora u području droge, pri čemu se stvaraju temelji za razvoj i uspješnu provedbu mjera.

Direktor EMCDDA-e Alexis Goosdeel kaže: „Cilj EMCDDA-e jest pomoći donositeljima politika i stručnjacima pri planiranju i donošenju politika i programa koji doprinose zdravijoj i sigurnijoj Europi. Ovaj inovativni novi vodič ispituje neke od glavnih današnjih izazova javnog zdravstva u području droge te pruža kartu u kojoj se navode različite faze osmišljavanja, ciljanja i provedbe djelotvornih mjera. Kako bi osobe koje se bave odgovorima na probleme s drogom ostale u tijeku, trebaju se pripremiti na prilagođavanje, uvođenje inovacija i razvijanje novih partnerstva. Ovaj praktični vodič pružit će im alate za odgovor na današnje probleme s drogom, ali i za pripremu za probleme u budućnosti.“

U ovom vodiču zdravstvenih i društvenih odgovora na probleme s drogom promatraju se iz triju različitih perspektiva u pogledu odgovora na:

- probleme povezane s različitim **vrstama droge i uzorcima uporabe**;
- potrebe različitih **skupina** (npr. žena, mladih, tražitelja azila, starih korisnika droga); te
- probleme u različitim **okruženjima** (npr. u zatvorima, u noćnim klubovima, na koncertima, u školama, na radnim mjestima, u lokalnim zajednicama);

Zamišljen kao početna referentna točka, ova publikacija obuhvaća sažetke i lako razumljive oznake koje upućuju na ključne informacije, primjere najbolje prakse te implikacije u području politike i prakse. Uz to, u njemu se na jednom mjestu pružaju informacije o velikom broju internetskih izvora, uključujući poveznice na dokaze i alate.

Odgovori temeljeni na dokazima koji su popularni u Europi

„Odgovori temeljeni na dokazima sve su popularniji u Europi. Uzimajući u obzir trenutno financijsko stanje i oskudan proračun za zdravstvo, dostupna sredstva pokušavaju se potrošiti na što bolji način“,

navodi se u vodiču. Naglašava važnost postojećih dokaza koji potkrjepljuju određenu mjeru i kako ih upotrebljavati. Ovdje se navode „ocjene dokaza“ za različite istražene mjere (Spotlight, str. 23.), ali naglašava da ono što djeluje na jednu skupinu ne mora uspjeti u drugom kontekstu. Ključna poruka koju prenosi vodič jest da je korištenje dokaza „neprekidan proces“ te da je važno razviti bazu znanja suradnjom u istraživanju, praćenju i dijeljenju najbolje prakse. Vodič upućuje na portal najbolje prakse EMCDDA-e koji sadrži cijeli niz resursa, uključujući registar Xchange s programima temeljenima na dokazima i normama za povećanje kvalitete odgovora (Spotlight, str. 164.)⁽²⁾.

Prednosti traženja i stvaranja novih partnerstva

Problemi s drogom često su povezani s drugim zdravstvenim i društvenim problemima. Vodič stoga naglašava važnost stvaranja partnerstva između službi koje se bave problematikom droga i službi iz drugih područja (npr. spolna i psihička skrb, stambene usluge) radi poboljšanja djelotvornosti i učinkovitosti (Spotlight, str. 31., str. 72.). Integrirane usluge od posebne su važnosti za neke skupine, na primjer dugogodišnjim korisnicima opioida koji su podložni zdravstvenim problemima ili ovisnicima o drogama koji imaju psihičkih problema. „Djelotvorna suradnja službi ključna je za ispunjavanje složenih zdravstvenih i društvenih potreba mnogih osoba koje imaju probleme s drogom“, navodi se u vodiču.

U vodiču se navode primjeri niza suradničkih pristupa u Europi, uključujući partnerstva između zatvorskih i zdravstvenih službi u zajednici koja olakšavaju primjenu liječenja u zatvoru, kao i kontinuitet skrbi nakon puštanja iz zatvora. Nadalje, vlasnici klubova, policijske, zdravstvene i hitne službe te općine udružuju se sa službama koje se bave problematikom droga radi sprječavanja i smanjenja štete povezane sa zlorabom alkohola i droge u objektima za noćnu zabavu (poglavlje 4.2)⁽³⁾. Istražuje se i djelotvornost suradnje s lokalnim zajednicama i korisnicima droge u pogledu poboljšanja pružanja usluga. Primjeri uključuju suradnju u pogledu prostorija za konzumaciju droge koje bi mogle smanjiti štetu za zajednicu i korisnika droge (Spotlight, str. 156.), i korisnički vođene mjere za oporavak i reintegraciju (Spotlight, str. 167.).

Iskorištavanje potencijala novih tehnologija

Internet, aplikacije za društveno umrežavanje, nove tehnologije plaćanja i softver za enkripciju mijenjaju način prodaje i kupnje droga. Te promjene ne utječu samo na tržište droga i uzroke konzumacije, već i omogućuju nove prilike za zdravstvene i društvene reakcije. „Kako bi osobe koje se bave problemom droga ostale u tijeku, moraju... iskoristiti potencijal novih tehnologija radi bolje provedbe inicijativa na području prevencije, liječenja i smanjenje štete“, navodi se u vodiču.

Poseban naglasak stavlja se na intervencije e-zdravstva, koje omogućuje uporabu digitalne tehnologije za pružanje savjeta o smanjenju štete, obučavanje stručnjaka za liječenje i komunikaciju s mladima koji ne žele surađivati s formalnim službama (Spotlight str. 119.).

Smanjenje štete povezane s drogom: prilike i nedostaci

U vodiču je naveden pregled dosadašnjeg napretka u sprječavanju i smanjenju štete povezane s drogom (na primjer, širenje supstitucijske terapije opioidima), ali naglašava područja u kojima postoje prilike za dodatno poboljšanje. Infekcije hepatitisom C imaju značajan udio u zdravstvenim troškovima povezanim s drogom u Europi)⁽⁴⁾. U izdanju se navodi: „Trenutačno postoji mogućnost pojave novih načina liječenja te se iskorjenjivanje ove bolesti sada čini realnom mogućnosti.“ Ovdje se naglašavaju prednosti bolje koordinacije službi za drogu i specijalističkih službi za bolesti jetre kako bi se zajamčilo odgovarajuće liječenje i zaštita osoba kod kojih postoji rizik od buduće ponovne infekcije (Spotlight, str. 62., slika 2.5). „Bez djelotvornih mjera očekuje se da će budući troškovi povezani s infekcijom hepatitisom C eksponencijalno rasti“, zaključuje se u vodiču.

Čimbenici rizika povezani sa smrtonosnim predoziranjem nisu dobro poznati, no došlo je do značajnog napredovanja u mjerama za spašavanje života, na primjer davanje lijeka nalokson za liječenje

predoziranja opioidom. Međutim, sve veći broj smrti od predoziranja u Europi ukazuje na potrebu za proširenjem ovih i drugih mjera koje smanjuju rizik od smrti povezanih s opioidima (slike 2.3 i 2.4).

Nove perspektive politike i moderni problemi s drogama zahtijevaju prilagodljive reakcije

Nove perspektive politika i problemi s drogama koji se stalno mijenjaju predstavljaju nove izazove za odgovore na drogu u Europi. Kako je navedeno, potrebna je prilagodljivost: „...moderni problemi s drogom mogu se brzo promijeniti te nadvladati postojeće politike o drogama i modele odgovora“. Nedavni izazovi uključuju brzu pojavu novih psihoaktivnih tvari, kao što su vrlo jaki opioidi (npr. fentanili, Spotlight, str. 52.) i sintetički kanabinoidi (Spotlight, str. 81.). Budući da će na tržište drogama dolaziti nove tvari, potrebno je poboljšati toksikološke i forenzičke kapacitete u okviru izravne reakcije.

Uzimajući u obzir suvremenu pozadinu sociodemografskih i gospodarskih promjena, u vodiču se istražuje moguća podložnost migranata i tražitelja azila na probleme s drogom i potreba da službe prepoznaju raznolikost i izgrade povjerenje (tablica 3.1, slika 3.3). Nedavne promjene regulatornog okvira za kanabis do kojih u novije vrijeme dolazi u Sjevernoj i Južnoj Americi također su potaknule interes donositelja politika i javnosti u Europi (Spotlight, str. 40.)⁽⁵⁾. U obje regije postoji sve veći interes za istraživanje terapijskog potencijala lijekova na bazi kanabisa. Razvoji u području politika u vezi s kanabisom mogu imati sekundarni učinak na prevenciju, liječenje i reakcije za smanjenje štete u pogledu te droge. Iz inovacija izvan Europe mogu se naučiti vrijedne lekcije.

Cilj strategije EU-a protiv droge za 2013. – 20. jest smanjiti potražnju droge, ovisnost o drogi, zdravstvene i društvene štete povezane s drogom te smanjiti opskrbu drogom. U vodiču se podržava strategija u području smanjenja potražnje za drogom, kao i zdravstvenih i društvenih posljedica uporabe droge.

Alexis Goosdeel zaključuje: „Smatramo da EMCDDA najviše može pridonijeti zdravlju i sigurnosti europskih građana tako da analizira probleme s drogom s kojima se suočavamo te pruži kritički pregled mogućih odgovora te praktičnih alata za održavanje političkih odluka i praksi. Ovaj je vodič naš prvi i najambiciozniji pokušaj prikupljanja dostupnih informacija o zdravstvenim i društvenim odgovorima u Europi u jedan resurs kojem se jednostavno pristupa. Naglašavajući nedostatke u znanju i praksi te prilike za poboljšanje i razvoj, pruža temelj za unaprijeđeni radni program za naredne godine u ovom području.

Napomene

⁽¹⁾ Dostupno na engleskom jeziku na www.emcdda.europa.eu/responses-guide. Vodič se objavljuje svake tri godine (internetski resursi redovito će se ažurirati) te nadopunjuje godišnje *Europsko izvješće o drogi* i trogodišnje *Izvješće o tržištima droga u EU-u*. Zajednički cilj tih triju izvješća jest pružiti sveobuhvatnu sliku europskog stanja i pomoći donositeljima politika i stručnjacima da razviju politike i mjere koje će doprinijeti zdravijoj i sigurnijoj Europi.

⁽²⁾ www.emcdda.europa.eu/best-practice_en

⁽³⁾ Inicijativa Alat za zdravi noćni život (www.hntinfo.eu — www.emcdda.europa.eu/news/fs1/2017/emcdda-hosts-healthy-nightlife-toolbox_en) prikuplja i pruža informacije o intervencijama iz dobre prakse koje ciljaju na zlorabu droge i alkohola, kao i povezane probleme mladih ljudi u objektima za noćnu zabavu. Europske mreže koje su razvile standarde najbolje prakse za osobe koje rade u tom području uključuju: projekt Zdravlje u klubu (Club Health) i Projekt provedbe za dobrobit i poboljšanje noćnoga života (NEWIP). U vodiču se navodi sve veći interes za način na koji službe za testiranje na droge mogu pridonijeti smanjenju štete u objektima za noćnu zabavu (Spotlight, str. 139.).

⁽⁴⁾ Više informacija potražite na www.emcdda.europa.eu/publications/insights/hepatitis-c-among-drug-users-in-europe_en i www.emcdda.europa.eu/publications/pods/hepatitis-c-treatment_en

Dodatne mjere za sprječavanje i smanjenje zlouporabe droga i štete povezane s drogom nalaze se među prioritetima navedenima u strategiji EMCDDA-e za 2025. www.emcdda.europa.eu/publications/work-programmes-and-strategies/strategy-2025_en

⁽⁵⁾ Više informacija potražite na www.emcdda.europa.eu/topics/cannabis-policy_en i www.emcdda.europa.eu/topics/pods/legal-supply-of-cannabis